

УДК 005.332.4:620.2:006.022:502

Кислий В.М.,

к.е.н., доцент, професор кафедри управління

Бондар Т.В.

аспірант¹

Сумський державний університет

МОДЕЛЬ ДОСЯГНЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ НА ОСНОВІ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ

Постановка проблеми. Сучасне соціально-економічне становище України характеризується невизначеністю, нестабільністю, ознаками системної кризи, низьким рівнем якості життя населення. Україна є неконкурентоспроможною у системі міжнародних економічних відносин. Між тим міжнародні та світові стандарти економічної діяльності все більше враховують екологічні імперативи. Постає проблема зміни парадигми суспільно-економічного розвитку. Ось чому пріоритетними напрямками виходу України із кризового стану є інноваційне перетворення, екологізація та забезпечення стратегічної конкурентоспроможності економіки України у системі інтеграційних зв'язків на міжнародному та світовому рівнях.

У цьому сенсі важливим завданням стає забезпечення конкурентоспроможності промислових підприємств, які є матеріальною основою економіки. Насамперед, потрібно визначитися з вибором інноваційної моделі їх розвитку та напрямками екологізації виробництва як передумовами переходу підприємств на якісно нові принципи діяльності. Розв'язання даної проблеми знаходиться на перетині природничих, екологічних, економічних, технічних галузей науки і вимагає вирішення комплексу науково-методичних

---

¹ *Науковий керівник: Кислий В.М. – к.е.н., доцент

та організаційно-практичних завдань міждисциплінарного характеру: 1) актуалізації системи управління, яка була б здатною забезпечити конкурентоспроможність підприємства на основі нових принципів природокористування; 2) розробки і неперервного оновлення програм реструктуризації з урахуванням критеріїв еколого-економічної ефективності діяльності підприємства; 3) інтеграції екологічного імперативу у систему інноваційної діяльності підприємства; 4) використання сучасних форм і методів організації виробництва для забезпечення еколого-економічної ефективності діяльності та ін.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема забезпечення конкурентоспроможності промислових підприємств на основі екологізації діяльності багатоаспектна і визначається великою кількістю факторів. Це призводить до існування численних точок зору різних дослідників на її вирішення.

Визнаний внесок у формування наукових основ забезпечення конкурентоспроможності підприємств з точки зору загальнотеоретичного та конкретно-цільового підходів зробили такі вчені, як Р.А. Дименко [2], О.І. Драган [3], О.В. Лепьохін [4], О.Ю. Могілевська [7], Є.В. Попова [9], М. Портер [5], Н.І. Скуднова [8], Х.А. Фасхієв [9], Р.А. Фатхутдінов [10], В.П. Фещенко [6], З.Ш. Шигапова [9] та інші.

Розглядаючи концепції та підходи до забезпечення конкурентоспроможності підприємств, можна стверджувати про плюралізм поглядів вчених щодо вирішення цієї проблеми та відсутність єдиної науково обґрунтованої основи досягнення конкурентоспроможності підприємств у довгостроковому періоді. До того ж, переважна більшість вчених не конкретизує роль екологічного фактора у процесі діяльності підприємств або взагалі його не враховує. Тим часом загальновизнаним є той факт, що саме екологічно безпечна основа розвитку промислових підприємств є передумовою їх конкурентоспроможності

у конкретних умовах місця та часу. Тому екологізація підприємств постає вирішальним фактором забезпечення конкурентоспроможності підприємств.

Проблема забезпечення конкурентоспроможності підприємств з урахуванням екологічного фактору постійно ускладнюється у відповідності до темпів науково-технічного прогресу, наповнюється новим змістом. На світовому рівні, у міждержавних відносинах постійно оновлюється модель конкурентоспроможності підприємства. На сьогодні існує еталон стратегічно конкурентоспроможного підприємства, одним із ключових критеріїв діяльності якого є екологічність.

Екологізація підприємств повинна проводитися на фундаментальній основі. Це вимагає трансформації сутності конкурентних переваг із порівняльної категорії в іманентну характеристику підприємств. Таке перетворення створює підґрунтя довгострокової життєстійкості підприємств на основі забезпечення суспільно значущої цінності, якою є, насамперед, екологічна безпека. Екологічна безпека є фундаментальною основою економічної безпеки підприємств та економіки України у цілому, а значить – її міжнародної конкурентоспроможності у стратегічній перспективі.

Постановка завдання. Метою дослідження є представлення теоретичних основ та моделі забезпечення довгострокової конкурентоспроможності промислових підприємств на основі екологізації їх бізнес-процесів за критерієм створення сукупної цінності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Завдання досягнення конкурентоспроможності промислового підприємства у довгостроковому періоді у сучасних умовах розвитку ускладнюється необхідністю урахування критерію екологічності щодо всіх процесів діяльності підприємства. Це завдання конкретизується наступними факторами: 1) глобалізацією ринків, участю України в євроінтеграційних процесах (поява імпортової продукції з вищим рівнем конкурентоспроможності, нові стандарти діяльності підприємств тощо); 2) новими вимогами державної екологічної політики (підвищення плати

за забруднення довкілля, удосконалення системи моніторингу якості навколишнього природного середовища тощо); 3) підвищенням рівня екологічної поінформованості населення і, як наслідок, появою нових вимог до продукції; 4) новими механізмами конкуренції (істотним фактором конкурентоспроможності продукції стає її екологічність у процесі експлуатації); 5) оптимізацією цін іноземних виробників в умовах зниження ресурсоемності виробництва; 6) світовою тенденцією підвищення цін на природні ресурси; 7) появою нових екологічно безпечних технологій; 8) активізацією проблем зберігання відходів (появою нових вимог до утилізації); 9) удосконаленням стандартів діяльності (наприклад, поява стандарту рівня утилізації продукції підприємства) та ін.

У сучасних умовах активізуються дослідження процесів екологізації виробництва, екологізації управління, екологізації підприємства, екологізації економіки. Процеси екологізації економіки мають вирішуватися у контексті визначення пріоритетів державної екологічної політики, структурної перебудови економіки, трансформації конкурентних відносин. Важливо ідентифікувати зв'язок між екологічністю та конкурентоспроможністю систем різних рівнів, який виявляє свій функціональний характер у довгостроковій перспективі. Саме тому для ефективної інтеграції екологічного фактора у систему розвитку підприємства першочерговим завданням є зміна стратегічного бачення на мікро- та макроекономічному рівнях. Екологізація економіки має бути первинною, забезпечення її конкурентоспроможності вторинною науковою-практичною задачею. Певні кроки у цьому напрямі вже знайшли своє відображення у результатах досліджень багатьох вчених.

Так, у джерелі [6] зазначається, що концептуальні основи управління природокористуванням на підприємстві мають передбачати підвищення його конкурентоспроможності на фоні зменшення негативного впливу на довкілля.

З необхідністю урахуванням екологічного фактору у системі забезпечення конкурентоспроможності постає стратегічна задача еколого-економічної

реструктуризації [1] підприємства з метою його адаптації до нових умов діяльності.

У цьому відношенні невідкладним завданням є досягнення життєстійкості підприємства в умовах реалізації концептуальних положень екологічно сталого розвитку. Забезпечення життєстійкості підприємства є передумовою його конкурентоспроможності. На наш погляд, стратегічна конкурентоспроможність підприємств є комплексною характеристикою стану, функціонування та розвитку підприємств за будь-яких характеристик часу (згідно стратегічних орієнтирів діяльності, визначених підприємством) та простору (ринок збуту, коопераційні зв'язки, галузеві процеси, рівні забезпечення конкурентоспроможності: локальний, регіональний, галузевий, державний, міжнародний та світовий), що передбачає зростання сукупної (суспільної) цінності.

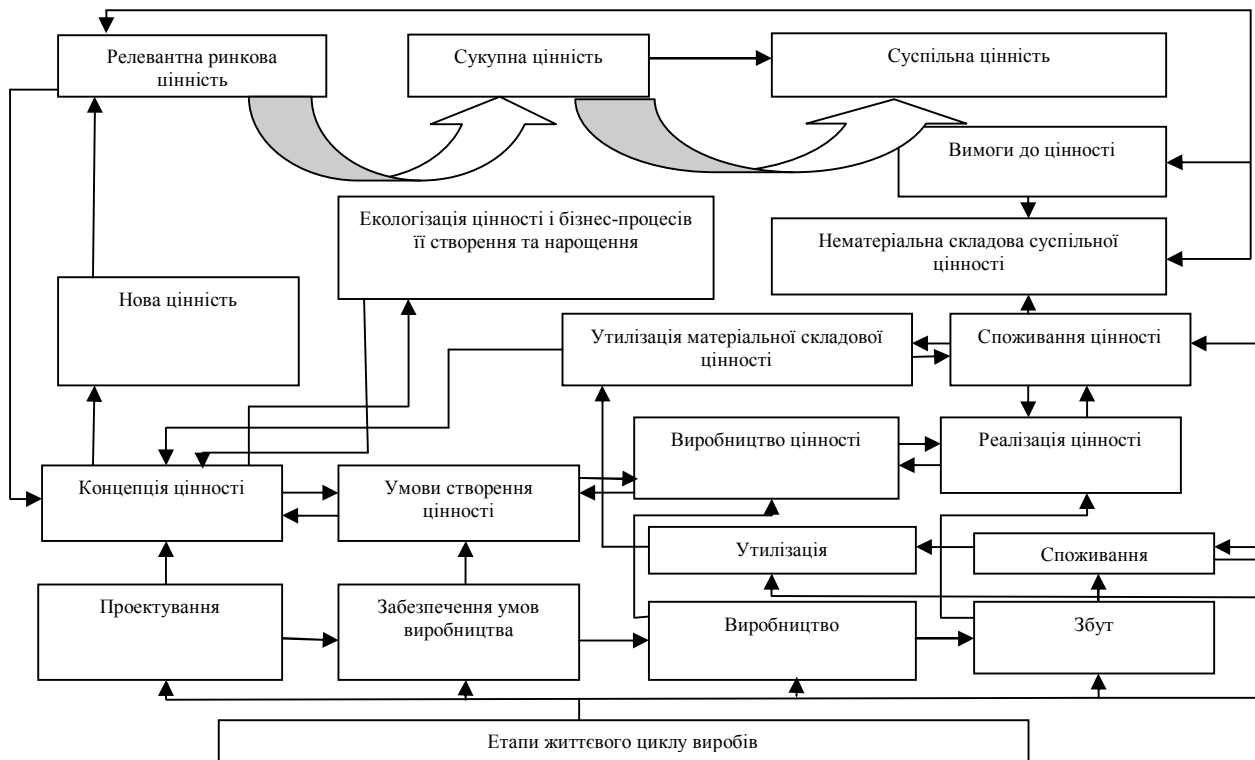
Стратегічна конкурентоспроможність є ознакою довгострокового розвитку підприємств і передбачає створення нової цінності, забезпечення конкурентоспроможності і її потенціалу. Р.А. Фатхутдінов [10] розглядає цінність як основу конкурентних переваг. Проблема цінності досліджене недостатньо. На думку вченого, цінність – це специфічна особливість, якою володіють, утримують та нарощують суб'єкт чи об'єкт управління. У джерелі [8] цінність визначається як певна характеристика продукції компанії, яка є адекватною потребам клієнта і змушує його відмовитися від товарів конкурентів.

Підприємство є конкурентоспроможним у довгостроковій перспективі, якщо забезпечує формування якісно нової цінності, якою є суспільна цінність. Суспільна цінність (екологізована цінність) має дві складові: конкурентоспроможний товар та величину нереалізованого еколого-економічного збитку. Суспільна цінність досягається у результаті забезпечення її сукупної величини за етапами життєвого циклу промислового виробу, що є

вектором нарощення цінності і досягнення її суспільно значущої величини. Покажемо механізм формування суспільної цінності (рис.1).

Основною ланкою механізму є нематеріальна складова суспільної цінності, яка залишається після утилізації матеріальної складової. Підприємство вже забезпечило власний ціннісний потенціал і в результаті ітерацій знову повертається до етапу проектування, формує концепцію нової цінності.

Таким чином, забезпечується нарощення цінності і неперервність функціонування підприємства, яке забезпечує стабільність фази розвитку у структурі власного життєвого циклу у процесі онтогенезу.

Рис.1 – Механізм формування суспільної цінності Авторська розробка

Стабільність фази розвитку і є передумовою конкурентоспроможності підприємства у конкретних умовах місця (ринкове середовище) та часу (короткострокова, поточна і стратегічна конкурентоспроможність).

На нашу думку, концептуальною складовою конкурентоспроможності підприємства є умови його онтогенезу та потенціали на етапах життєвого циклу підприємства [10]: зародження ідеї, проектування, будівництво, освоєння

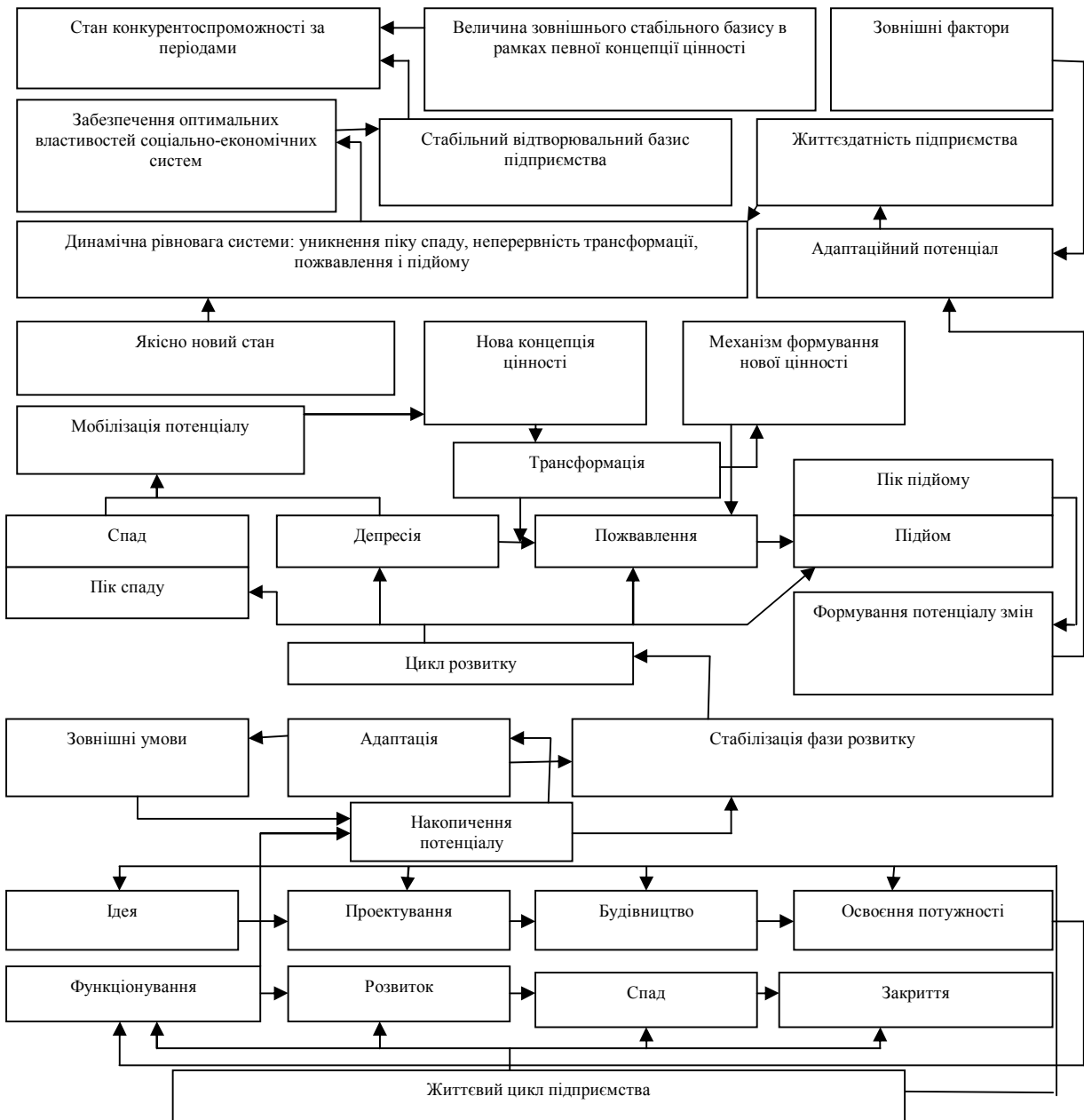
потужності, функціонування, розвиток, спад і закриття. Потенціал підприємства є основою адаптації до зовнішніх вимог і трансформації підприємства. Адаптація підприємства до екзогенних факторів функціонування та розвитку має місце за наявності дієвого зворотного зв'язку підприємства із зовнішнім середовищем. Розвиток базується на наявному потенціалі та потенціалі змін, нарощеного у результаті адаптації підприємства до зовнішніх умов функціонування.

Для забезпечення розвитку підприємства необхідним є досягнення науково-обґрунтованих значень властивостей соціально-економічних систем. За Р.А. Фатхутдіновим, існують властивості соціально-економічних систем, які характеризують параметри їх функціонування і розвитку. Вчений розглядає наступні такі властивості [10]: неперервність функціонування і розвитку системи; альтернативність шляхів функціонування та розвитку; синергетичність, інерційність, адаптивність, організованість, рівень стандартизації систем та інноваційний характер їх розвитку. Для досягнення цих властивостей, їх інтеграції та синтезу у комплексну властивість соціально-економічної системи – конкурентоспроможність необхідно враховувати і вивчати основні закони організації, сформульованих у [10], а саме: закону композиції, пропорційності, найменших, онтогенезу, синергії, упорядкованості, єдності аналізу та синтезу, самозбереження та розвитку. Схема забезпечення конкурентоспроможності підприємства на основі реалізації вищенаведених концептуальних засад представлена на рис.2.

Відповідно до схеми (рис.2), сформуємо модель забезпечення стратегічної конкурентоспроможності підприємств на основі екологізації бізнес-процесів (формули 1– 8).

Для забезпечення формування зовнішнього стабільного базису конкурентоспроможності у рамках концепції суспільної цінності, з нашої точки зору, необхідно провести комплексну екологізацію бізнес-процесів підприємства. У результаті екологізації буде мати місце величина усуненого

еколого-економічного збитку. Усунений еколого-економічний збиток складається із величини економії матеріалів, сировини, енергії, нереалізованого обсягу екстерна лій підприємства (викидів, скидів у воду забруднюючих речовин, розміщення твердих відходів), обсяг утилізації продукції. Такий нереалізований збиток утворюється у сферах виробництва та утилізації. У процесі споживання продукції важливими є її якість, економічність, екологічність, оптимальна ціна та достатній рівень сервісного обслуговування. Якщо вищезазначені пріоритети у сфері споживання реалізуються за умови рівноваги підприємства на ринку, то така продукція є конкурентоспроможною, є цінністю.

Рис.2 – Концептуальна схема забезпечення стратегічної конкурентоспроможності підприємства Авторська розробка

Можливими умовами обмежень, які повинні бути враховані при формуванні моделі, з нашої точки зору, з урахуванням вищевикладених концептуальних основ конкурентоспроможності підприємства, є наступні: сценарії зміни факторів зовнішнього, при цьому реалізується така властивість соціально-економічних систем, як альтернативність шляхів розвитку; неперервне відтворення станів конкурентоспроможності (реалізується властивість неперервності функціонування і розвитку соціально-економічних систем); показники синергетичності, інерційності, адаптивності, організованості системи, її стандартизації та інноваційного оновлення.

Екологічність товару є однією із складових суспільної цінності. Тому цільовою функцією моделі є:

$$C_{\text{сусп}} = f\left(\sum_{i=1}^N (x_i * p_1)\right) + f\left(\sum_{j=1}^M (y_j * p_2)\right) \longrightarrow \max, \quad (1)$$

де $C_{\text{сусп}}$ – величина суспільної цінності, грн.;

$x_i, i=1, \dots, N$ – фактори попередженого екологічного збитку;

$y_j, j=1, \dots, M$ – фактори конкурентоспроможності товару;

p_1 – вартісний еквівалент факторів збитку;

p_2 – вартісний еквівалент факторів конкурентоспроможності товару.

Важливою передумовою забезпечення стабільності та адаптивності функціонування підприємства є забезпечення альтернативних шляхів діяльності, що ґрунтується на урахуванні тенденцій розвитку на основі систематизації та оцінки ймовірності реалізації факторів зовнішнього середовища. Ймовірність реалізації комбінації факторів зовнішнього середовища є комплексним показником його стану на основі ідентифікованої тенденції:

$$KП_{стан.з.с.н} = \sum_{k=1}^n \Phi_k * P_k \geq KП_{стан.з.с.прийн.} \quad (2)$$

$KП_{стан.з.с.н}$ – комплексний показник стану зовнішнього середовища підприємства відповідно до тенденції h ; $k=1, \dots, n$ – кількість факторів зовнішнього середовища;

Φ_k – фактори зовнішнього середовища;

P_k – ймовірності реалізації k -го фактору зовнішнього середовища;

$KП_{стан.з.с.прийн.}$ – комплексний показник прийнятного стану зовнішнього середовища підприємства відповідно до визначеної тенденції.

У результаті управління фазою розвитку підприємства забезпечується стратегічна конкурентоспроможність, яка є неперервною функцією і визначається граничною адаптацією підприємства:

$$\begin{aligned} K(t) = f(z_1, \dots, z_t) + f(\Pi_1, \dots, \Pi_t) + C_{майб} = f((z_1, \dots, z_t) + (\Delta z_1, \dots, \Delta z_t) - \\ - (z_1, \dots, z_t)) + f((\Pi_1, \dots, \Pi_t) + (\Delta \Pi_1, \dots, \Delta \Pi_t) - f(\Pi_1, \dots, \Pi_t) + \\ + (KП_{стан.з.с.н} + \Delta KП_{стан.з.с.н}) - KП_{стан.з.с.н} = 0, \end{aligned} \quad (3)$$

$K(t)$ – стан конкурентоспроможності підприємства у період часу t ;

$z_1, \dots, z_t$ – обсяги ресурсів виробництва у певний період часу;

$\Delta z_1, \dots, \Delta z_t$ – величина збільшення обсягів ресурсів виробництва у певний проміжок часу t ;

$\Pi_1, \dots, \Pi_t$ – величини потенціалів підприємства у конкретні проміжки часу (t);

$\Delta \Pi_1, \dots, \Delta \Pi_t$ – величина збільшення потенціалів у даний момент часу;

$KП_{стан.з.с.н}$ – комплексний показник стану зовнішнього середовища підприємства з урахуванням ідентифікованої тенденції h ;

$\Delta KП_{стан.з.с.н}$ – зміна комплексного показника стану зовнішнього середовища підприємства відповідно до зміни тенденції h .

У процесі стратегічного розвитку важливим завданням підприємства є забезпечення синергетичності системи:

$$\sum_{i=1}^s \frac{e_i}{b_i} \neq \frac{e_{\text{сист}}}{b_{\text{сист}}}, \quad (4)$$

$i=1, \dots, s$ – кількість функціональних підсистем підприємства;

e_i – економічний ефект i -ої підсистеми;

$e_{\text{сист}}$ – системний ефект;

b_i – витрати i -ої підсистеми;

$b_{\text{сист}}$ – системні витрати.

Інертність показує швидкість зміни вихідних параметрів у результат зміни вхідних параметрів [10].

Для характеристики інерційності підприємства включимо в модель період комерціалізації інновацій, що має важливе значення для конкурентоспроможності підприємства:

$$P_{\text{к.інновац.змін.}} = T_{\text{проект.ц.}} + T_{\text{підг.вир.}} + T_{\text{вир.ц.}} \leq T_{\text{н.п.комерціал.}} \quad (5)$$

де $P_{\text{к.інновац.змін.}}$ – період комерціалізації інновацій;

$T_{\text{проект.ц.}}$ – тривалість циклу проектування;

$T_{\text{підг.вир.}}$ – тривалість підготовки виробництва;

$T_{\text{вир.ц.}}$ – тривалість виробничого циклу;

$T_{\text{н.п.комерціал.}}$ – нормативний період комерціалізації інновацій.

Важливим фактором уникнення фази спаду і припинення функціонування підприємства є організованість системи. Факторами організованості системи є [10] прямоточність, ритмічність, пропорційність, неперервність

$$O_{\text{сист}} = \left[\frac{K_{\text{пропорц}}}{K_{\text{нормпропорц}}} * \frac{K_{\text{пар.}}}{K_{\text{нормпропорц}}} * \frac{K_{\text{прям.}}}{K_{\text{нормпрям}}} * \frac{K_{\text{ритм}}}{K_{\text{нормритм}}} \right] \geq O_{\text{систнормат}} \quad (6)$$

де $O_{\text{систнормат}}$ – організованість системи, організованість системи нормативна.

$K_{\text{пропорц.}}$, $K_{\text{пар.}}$, $K_{\text{прям.}}$, $K_{\text{ритм.}}$ - коефіцієнти пропорційності, прямоточності, паралельності, ритмічності виробництва;

$K_{\text{норм.пропорц.}}$, $K_{\text{норм.прям.}}$, $K_{\text{норм.ритм.}}$ - нормативні коефіцієнти пропорційності, прямоточності, паралельності та ритмічності виробництва.

У зв'язку із введенням міжнародних і національних стандартів якості та екологічності в умовах досягнення та управління конкурентоспроможністю важливою стратегічною задачею є стандартизація системи управління виробництвом:

$$P_{\text{станд.}} = \frac{K_{\text{ст.елем.}}}{K_{\text{існ.станд.}}} \leq 1, \quad (7)$$

де $P_{\text{станд.}}$ - рівень стандартизації системи управління виробництвом;

$K_{\text{ст.елем.}}$ - кількість стандартних елементів управління виробництвом;

$K_{\text{існ.станд.}}$ - кількість існуючих стандартів у національних та міжнародних системах сертифікації.

У джерелі [10] зазначено, що єдиним шляхом розвитку соціально-економічних систем є інноваційний. Тому необхідно враховувати швидкість інноваційного оновлення:

$$\text{Ш}_{\text{інновац.оновл.}} = f'(z_1, \dots, z_p) + f'(F_{\text{підс.1}}, \dots, F_{\text{підс.r}}) \geq \text{Ш}_{\text{норм.інновац.оновл.}} \quad (8)$$

$\text{Ш}_{\text{інновац.оновл.}}$ - швидкість інноваційного оновлення підприємства;

$z_1, \dots, z_p$, - фактори виробництва; $1, \dots, p$ – кількість факторів;

$F_{\text{підс.1}}, \dots, F_{\text{підс.r}}$ - функціональні підсистеми; $1, \dots, r$ – кількість функціональних підсистем підприємства.

$\text{Ш}_{\text{норм.інновац.оновл.}}$ - нормативна швидкість інноваційного оновлення.

Якщо підприємство забезпечує досягнення науково-обґрунтованих нормативів властивостей соціально-економічних систем, то має місце неперервне відтворення якісно нових станів підприємства у фазі розвитку. У результаті цього підприємство буде конкурентоспроможним у певні періоди

часу. Це є передумовою забезпечення конкурентоспроможності товару та зменшення еколого-економічного збитку. Оскільки для досягнення неперервності станів підприємство реалізує нову концепцію цінності, яка на основі інтеграції екологічного фактора стає суспільною цінністю.

Висновки з даного дослідження. Таким чином, проблема забезпечення екологічно орієнтованої конкурентоспроможності промислового підприємства є важливим завданням для України щодо укріплення її позицій у системі міжнародних відносин. Вирішення даної проблеми є передумовою розв'язання загальносуспільної проблеми забезпечення екологічно сталого розвитку.

Результатами проведеного дослідження є наступні положення:

1) встановлено, що досягнення стратегічної життєстійкості та конкурентоспроможності підприємства стає можливим на основі досягнення критеріїв максимізації сукупної цінності.

2) запропоновано механізм нарощення сукупної цінності підприємствами; представлено концептуальну схему забезпечення стратегічної конкурентоспроможності підприємства.

3) з урахуванням висунутих концептуальних запропоновано модель забезпечення конкурентоспроможності підприємства на основі екологізації бізнес-процесів і нарощення суспільної цінності підприємствами.

Подальшими напрямками дослідження є:

1) розроблення методів екологізації окремих функціональних процесів та стадій життєвого циклу виробів;

2) формування наукового забезпечення нормування еколого-економічних критеріїв та показників діяльності підприємств; способів їх інтеграції у систему звітності на підприємстві;

3) наукове обґрунтування еколого-економічних показників та показників конкурентоспроможності та інші.

Література

1. Барна П.В. Определение необходимости проведения эколого-экономической реструктуризации промышленных предприятий / П.В. Барна // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – №3(93).– С.138-143
2. Дименко Р.А. Теорія цінностей і конкурентних переваг у системі конкурентоспроможності підприємств / Р.А. Дименко // Вісник національного університету «Львівська політехніка». Менеджмент та підприємництво в Україні – 2007. – №599. – С.23-31.
3. Драган О.І. Конкурентоспроможність підприємств в умовах технологічної конкуренції: методологічний аспект / О.І Драган // Економіка ринкових відносин. – 2008. – №1. – С.55-59
4. Лепьохін О.В. Концепція ефективного менеджменту конкурентоспроможності підприємств / О.В Лепьохін // Інвестиції: практика та досвід. – 2009. – №12. – С.37-39
5. Портер М. Конкурентное преимущество: как достичь высокого результата и обеспечить его устойчивость / М. Портер; пер. с англ. Е. Калинина. – [3-е изд.]. – М.: Альпина Бизнес Букс, 2008. – 715с.
6. Фещенко В.П. Управління природокористуванням промислових підприємств на принципах сталого розвитку: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.04. «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)» / В.П. Фещенко; Київський національний університет ім. Т. Шевченка. – Київ, 2009. – 20с.
7. Могилевская О.Ю. Управление конкурентоспособностью промышленного предприятия / О.Ю. Могилевская // Інвестиції: практика та досвід. – 2008. – №8. – С. 35
8. Скуднова Н.И. Шах и мат на бизнес-поле / Н.И. Скуднова. – Спб, 2005. – 320с.

9. Фасхиев Х.А. Трехступенчатая модель управления конкурентоспособностью предприятия / Х.А. Фасхиев, Е.В. Попова, З.Ф. Шигапова // Техника машиностроения. – 2008. – №4 (68). – С.49-62

10. Фатхутдинов Р.А. Управление конкурентоспособностью организации: учебник / Раис Ахметович Фатхутдинов – [3-е изд. перераб. и доп.] – М.: Маркет ДС, 2008. – 432с.

Кислий В.М., Бондар Т.В.

МОДЕЛЬ ДОСЯГНЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ НА ОСНОВІ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІ

Анотація. На основі концепцій онтогенезу та життєвого циклу організації запропоновано концептуальні положення досягнення конкурентоспроможності підприємств. Представлено модель забезпечення конкурентоспроможності підприємств на основі екологізації бізнес-процесів їх функціонування.

Ключові слова: стратегічна конкурентоспроможність; потенціал підприємства; суспільна цінність; екологізація бізнес-процесів; довгостроковий розвиток.

В.Н. Кислый, Т.В. Бондарь

МОДЕЛЬ ДОСТИЖЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ НА ОСНОВЕ ЭКОЛОГИЗАЦИИ БИЗНЕС-ПРОЦЕССОВ

Аннотация. На основе концепций онтогенеза и жизненного цикла организации предложены концептуальные положения достижения конкурентоспособности предприятий. Представлена модель обеспечения конкурентоспособности предприятий на основе экологизации бизнес-процессов их функционирования.

Ключевые слова: стратегическая конкурентоспособность; потенциал предприятия; общественная ценность; экологизация бизнес-процессов; долгосрочное развитие.

V.M. Kysly, T.V. Bondar

**MODEL OF ACHIEVEMENT OF THE INDUSTRIAL ENTERPRISES
COMPETITIVENESS ON THE BASE OF BUSINESS-PROCESSES
ECOLOGIZATION**

Annotation. The conceptual statements of the enterprise competitiveness achievements based on the concepts of ontogenesis and life cycle of the organization have been offered. Model of the enterprise competitiveness ensuring on the base of operation business-processes ecologization.

Key words: strategic competitiveness; capacity of the enterprise, community value; business – processes ecologization; long-term development.